

Список використаних джерел

1. Ідентифікатор загроз – шкідників та плантаціях лохини. URL: <http://www.jagodnik.info/identyfikatsiya-zagroz-shkidnykiv-na-plantatsiyah-lohyny/>
2. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001556-00#Text>
3. Хвороби лохини. URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/545-hvorobi-lohini>
4. Хвороби лохини. URL: <https://www.blueberry.by/post/болезни-голубики>

УДК 349.42

СОРТОВИПРОБУВАННЯ ІНТРОДУКОВАНИХ СОРТІВ *ACTINIDIA ARGUTA* В УМОВАХ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я УКРАЇНИ

Петренко С.О., к.с.-г.н., доцент, petrenko_s_a@ukr.net
Іщенко І.О., к.с.-г.н., професор, ishchenko2406@gmail.com
Савчук Ю.О., к.с.-г.н., доцент, yur.savchuck@ukr.net

Одеський державний аграрний університет, Одеса, Україна

У Україні поширені три дикорослих види: актинідія коломикта, актинідія аргуטה, або гостра та актинідія полігамна. У ботанічних садах, крім цих трьох видів, трапляються ще два – актинідія пурпурова та актинідія китайська. Актинідію за новою класифікацією (1984 р.) виділено в окремий вид *Actinidia deliciosa* (актинідія чудова), роду актинідія (*Actinidia*), родини актинідієвих (*Actinidiaceae*), порядку вересоцвітих (*Ericales*) [2]. Актинідія аргуטה і коломикта добре пристосовані до нашого клімату (на відміну від *A. chinensis* і *A. deliciosa*) і дорослі рослини не страждають навіть при більш холодних зимах [1,4].

Урожайність наростає поступово: на 3-й рік одержують 13 ц/га, на 4-й - 50, на 5-й - 140, на 7-10-й - до 250 ц/га високоякісних плодів. Основний період плодоношення - від 6-7 до 40 років і довше. Урожай збирають в жовтні - на початку листопада. Одна 5-6 річна ліана здатна дати до 30 кг плодів. В половинці ківі міститься добова норма вітаміну С - цей фрукт зміцнює імунітет. [3]. Якість плодів, зокрема їх маса, форма, забарвлення, опушеність, тривалість зберігання, залежить від сорту.

Температурний режим, сприятливий для вирощування актинідії у відкритому ґрунті: сума температур понад 10°C – 4000-5000°C, тривалість безморозного періоду – 220-290 днів, абсолютний багаторічний мінімум - до мінус 15°C. Можна вирощувати актинідію в Закарпатській, Миколаївській, Запорізькій, Одеській областях, де сума температур понад 10°C досягає 3000-

3400°C, безморозний період – 188-196 днів, абсолютний мінімум - мінус 15-18°C. Нормальний розвиток актинідії - при температурі повітря до 25°C. Деякі нові сорти здатні витримувати підвищення температури в період вегетації до 35°C і морози до 17°C у період спокою. Вологолюбність досить висока - у незрошуваних умовах нормальний ріст і плодоношення при річній кількості опадів не менш як 800-1000 мм. До світла рослини не вимогливі; краще розвиваються за розсіяного світла. До ґрунтових умов у актинідії особливі вимоги - оптимальна рН в межах 4,5-5,5, висока аерованість, достатнє забезпечення вологою і елементами живлення при співвідношенні N:P:K - 1:2:1; рослини негативно реагують на підвищений вміст карбонатів [2].

Умови вирощування актинідії у молодому та дорослому віці рослини добре переносять затінення дерев, але для нормального плодоношення потребують сонячного освітлення. Одержані селекційні форми добре ростуть на відкритих освітлених ділянках. Рослини до осені своєчасно закінчують ріст, деревина пагонів добре досягає, що підвищує їх зимостійкість. Одно-, дворічні рослини необхідно на зиму укривати листям. Актинідія краще росте на пухких, суглинкових, високородючих, добре дренованих ґрунтах з достатньою кількістю вологи, не переносить затоплення і негативно реагує на сухість повітря. Актинідія коломикта найбільш зимостійка рослина, вона витримує морози до 45°C, уступає їй актинідія аргута, тому що ареал її майже збігається з ареалом актинідії коломикта. На третьому місці по зимостійкості знаходиться актинідія пурпура, проте в умовах Степу вона нормально росте, плодоносить і її можна культивувати в аналогічних ґрунтово-кліматичних умовах.

Період цвітіння залежить від погодних умов року і в середньому триває 6-7 днів у жіночих квіток, 8-10 днів – у чоловічих. При зменшенні суми активних температур і підвищенні кількості опадів до і під час цвітіння період його продовжується, і навпаки. Рослини сорту Ізмурдна цвітуть з 5 по 25.06, а сорту Пурпура садова – на 2-3 дні раніше. Всі види актинідії характеризуються сильним ростом пагонів. Найбільш інтенсивний він у червні та липні. До кінця серпня в більшості пагонів ріст припиняється. Причому відмічено, що приріст у чоловічих особин більший, ніж у жіночих. Наприклад, у чоловічих рослин Ананасної Мічуріна середній приріст пагона – 189 см, у жіночих – 153 см, Ізмурдної – відповідно 221 і 195, Пурпурової садової – 243,5 та 232 см.

Найраніше досягає сорт Ананасна Мічуріна (початок 9 – 16.08), повне досягання – 18 – 26.08, Ізмурдної – 14 – 20.09, Пурпурової садової – 28.08 – 17.09, Київської гібридної – 10 – 17.09 – 4.10. періодичність плодоношення спостерігається у сортів Ананасна Мічуріна та Ізмурдної. Менш помітна у сорту Пурпура садова. Київська гібридна плодоносить щорічно. Дозрівання деревини, пагонів і осіннє опадання листя спостерігається раніше у сорту Ананасна Мічуріна – 29.09 – 10.10, потім Ізмурдної – 10.09 – 10.10, Київської гібридної – 10-18.09 – 10.10, а у сорту Пурпура садова – пізніше за інші сорти – 15 – 17.09 – 30.10. Період від розпускання бруньок до повного досягання плодів у актинідії Ананасна Мічуріна становить 144 дні, Ізмурдної – 168, Пурпурової садової – 182 дні.

Дана робота виконувалась з **метою** вивчення основних господарсько-цінних ознак інтродукованих сортів актинідії в умовах Південно-Західного Причорномор'я України, на основі чого необхідно було визначити відповідність умов вирощування біологічним вимогам даних сортів і виявити з них найбільш продуктивні і рентабельні. В зв'язку з цим передбачалось вирішити наступні основні задачі: провести фенологічні спостереження та визначити календарні строки проходження основних фенологічних фаз вегетації – початку (10%) і масового (70%) цвітіння, а також строки збирання ягід (першого і останнього); вивчити особливості росту та розвитку вегетативних органів; визначити морфологічні ознаки вегетативних органів та ягід актинідії різних сортів; провести облік урожаю та визначити продуктивність насаджень в умовах Південно-Західного Причорномор'я України; оцінити товарну якість ягід актинідії різних сортів; визначити показники економічної ефективності вирощування дослідних сортів актинідії в умовах Південно-Західного Причорномор'я України та виявити з них найбільш продуктивні і рентабельні.

Дослідження проводили протягом 2018-2022 років на кафедрі садівництва, виноградарства, біології та хімії Одеського державного аграрного університету. Експериментальною базою були насадження актинідії в ТОВ «Чорноморський альянс» Дачненської сільської ради Біляївського району Одеської області на загальній площі 23,50 га, в тому числі під насадженнями 16,47 га, закладені у 2012 році у відповідності до робочого проекту в ТОВ «Чорноморський альянс». Схема садіння 5 x 4 м; формування кущів по типу ліана. Спосіб зрошення – краплинний; джерело зрошення – Барабойське водосховище. Передбачається встановлення шпалери. Квартал площею 16,47 га розбитий на 2 клітини. В першій клітині на площі 8,25 га та в другій клітині на площі 6,12га вирощують сорт актинідії Хортгем (Hortgem), який взято за контроль, в другій клітині на площі 2,1 га вирощують сорт Ісаї [5]. Саджанці придбані у французькому розсаднику «Sofuruiég SL». Закупівля імпортованих саджанців погоджена з Міністерством Аграрної політики та продовольства України. Варіанти досліджень (сортів) розміщено методом рендомізації з трьома повтореннями, по 15 кущів в повторенні, 45 рослин в варіанті дослідження. Всі сорти висаджували одночасно за схемою 5x4 м. Догляд за насадженнями здійснювали згідно із розробленою технологією, яка мала деякі особливості.

Отже, на основі проведених досліджень можна зробити наступні основні висновки, що запилення квіток значно вплинуло на показники продуктивності та якості продукції. Так, при проходженні основних фенофаз рослинами актинідії було відмічено, що раніше за всіх цвітіння починалось у контрольного сорту Хортгем, що було на 2-4 дні раніше дослідного сорту Ісаї. Цвітіння було рясним у контрольного сорту Хортгем. У сорту Ісаї за спостереженнями цвітіння було добрим. Тривалість періоду цвітіння сортів склала 10 – 15 днів. Найкоротшим він був у контрольного сорту Хортгем і тривав 10-12 днів, найдовшим (14-15 днів) у сорту Ісаї. У сорту Ісаї був розтягнутий як період цвітіння, так і дозрівання ягід – 14-15 днів. Найбільш сильнорослими були кущі

у контрольного сорту Хортгем, менш сильнорослими – у сорту Ісаї. Найвища продуктивність була у контрольного сорту Хортгем, з кушів якого в середньому збирали по 5,39 кг ягід, а середня урожайність з 1 гектару складала 2,69 тонни. Нижчу продуктивність (4,89 кг) із куща, а урожайність (2,44 т/га), мав сорт Ісаї, що уступало контролю на 10,8%. Найбільша як середня (6,8,8 та 7,9 г), так і максимальна маса ягід була у контрольного сорту Хортгем, що відповідно було більше даних сорту Ісаї в середньому на 23,6 та 14,5%. Найвищу дегустаційну оцінку отримали ягоди контрольного сорту Хортгем (8,3 бали), які за зовнішнім виглядом мали найвищу товарну привабливість, а дещо нижчу – сорт Ісаї (7,7 бали). В умовах Південно-Західного Причорномор'я України і схожих за природно-кліматичними умовами зонах найбільш економічно вигідно вирощувати сорт актинідії Хортгем, використовуючи розроблену технологію догляду та вирощування насаджень.

Список використаних джерел

1. Балабак А.Ф., Коваль С.А. Перспективи вирощування ківі в умовах Правобережного Лісостепу України // Зб. наук. пр. Уманської держ. аграрної академії. – Умань, 2002. – Вип. 54. – С. 107–115
2. Бублик М. О. Методологічні та технологічні основи підвищення продуктивності сучасного садівництва / М. О. Бублик. - К.: Нора-Друк, 2005. – 288с.
3. Латоша П. Актинидія – сорти для товарного і присадибного виробництва // Статті з журналу «Szkolkarstwo» №5 і 6, 2013р.
4. Основи наукових досліджень в агрономії: Підручник / В. О. Єщенко, П.Г. Копитко, П. В. Костогряз; В. П. Опришко. За ред. В. О. Єщенка. Вінниця: ПП «ТД «Едельвейс і К»», 2014. - 332 с.
5. Робочий проект створення насаджень актинідії для ТОВ «Чорноморський альянс» Дачненської сільради Біляївського району Одеської області// Одеса, 2012.- 63 с.

УДК: 635.342:631.527.5 (477.7+292.48)

ПІДБІР ГІБРИДІВ КАПУСТИ БІЛОГОЛОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ДЛЯ ЛІТНІХ СТРОКІВ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Попова Л.М., к.с.-г.н., доцент, lnyu@ukr.net,
Сочинський В., здобувач вищої освіти АБТ факультету

Одеський державний аграрний університет, Одеса, Україна

Капуста білоголова є однією з основних овочевих культур. В світі сьогодні під капустою зайнято біля 1,67 млн.га. В нашій країні капусту